

Novela ZZVZ zavádí povinnost sociálně a environmentálně odpovědného veřejného zadávání

Poslanecká sněmovna PČR schválila 1. prosince 2020 novelu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, kterou se od 1. 1. 2021 de facto zavádí povinnost sociálně a environmentálně odpovědného veřejného zadávání.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vnímá důležitost, kterou tímto odpovědnému veřejnému zadávání zákonodárci přikládají. Důraz na odpovědnost, respektive udržitelnost ve veřejném nakupování se v posledních letech ozývá rovněž z Evropské Unie. Tento strategický přístup je také těsně navázán na dosažení společných evropských cílů, jako je trvale udržitelný rozvoj, adaptace na klimatickou změnu či inkluzivní a spravedlivý růst.

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytne zadavatelům maximální podporu při implementaci nové zákonné povinnosti odpovědného veřejného zadávání.

Ke svým již vydaným metodikám, příkladům dobré praxe a vzorovým textacím MPSV v prosinci vydalo nový metodický balíček, který mj. obsahuje následující **checklist** aspektů OVZ a **schéma implementace** OVZ v organizaci.

To vše by mělo subjektům veřejné správy i samosprávě pomoci v úspěšném naplnění požadavků zákona. Více informací najdete na stránkách projektu „Odpovědný přístup k veřejným nákupům – Strategické zadávání veřejných zakázek“ www.sovz.cz.

CHECKLIST - kontrolní list pro vyhodnocení sociálního a environmentálního odpovědného zadávání a inovací ve veřejné zakázce

Uplatněná příležitost/ téma OVZ	Jak vybrat aspekt odpovědného veřejného zadávání	Kdy je vhodný aspekt OVZ zohlednit? A další zdroje informací	Typické předměty plnění
<p>Zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce</p> <p>Podpora zaměstnávání osob s trestní minulostí</p>	<p>Mohou při plnění veřejné zakázky získat práci osoby znevýhodněné na trhu práce?</p>	<p>Lze využít u veřejných zakázek s delší dobou plnění, při kterých se typicky nabírají noví zaměstnanci, a dále zejm. v regionech, které se potýkají s vyšší nezaměstnaností. Cílové osoby viz: ZDE Důležitou oblastí je i příležitost získat pracovní uplatnění pro osoby se zdravotním postižením (v oblastech, kde tyto osoby na plnění zakázky získávají skutečnou práci), zde jsou vhodným nástrojem vyhrazené veřejné zakázky podle § 38 ZZVZ.</p>	<p>stavební zakázky, služby typu úklid, ostraha, komunální služby, včetně svozu odpadu, vyhrazené veřejné zakázky ve vztahu např. ke službám v oblasti praní a čištění, opravě a údržbě kancelářských strojů, osobních počítačů a telekomunikačních zařízení; dále i některé dodávky - například (eko)nábytek vyráběný v hospodářských střediscích věznic</p>
<p>Podpora vzdělávání, praxe a rekvifikací</p>	<p>Mohou při plnění veřejné zakázky noví zaměstnanci, zejména znevýhodnění na trhu práce, získat nebo si zvýšit kvalifikaci? Je možné v rámci plnění veřejné zakázky uspořádat exkurze pro školy nebo veřejnost?</p>	<p>Lze využít u veřejných zakázek s delší dobou plnění, při kterých se typicky nabírají noví zaměstnanci. Vhodné v regionech s vyšší nezaměstnaností či odlivem absolventů škol jinam. Exkurze zejména u stavebních projektů (včetně těch s kratší dobou plnění), které mohou být zajímavé pro žáky a studenty, případně místní či budoucí uživatele.</p>	<p>typicky stavební zakázky, zakázky na projektové činnosti</p>
<p>Důstojné pracovní podmínky</p>	<p>Existuje zvýšené riziko, že při plnění veřejné zakázky bude docházet k porušování zákonného standardu pracovních podmínek dle zákoníku práce, právních předpisů v oblasti zaměstnanosti a BOZP? Případně je relevantní v rámci veřejné zakázky hodnotit lepší pracovní podmínky osob podílejících se na plnění, nad rámec zákonného standardu pracovních podmínek?</p>	<p>Typicky se jedná o služby s nízkou cenou práce, případně stlačenou na minimum, či stavební zakázky. U úklidu se lze inspirovat Standardy úklidových služeb: ZDE</p>	<p>služby typu úklid, ostraha, lesnictví, stavební zakázky; ad hodnocení - např. veřejné zakázky v oblasti dopravní obslužnosti</p>
<p>Etické nakupování</p>	<p>Existuje zvýšené riziko, že při plnění veřejné zakázky může docházet k porušování mezinárodních úmluv o lidských právech, sociálních či pracovních právech, zejména úmluv Mezinárodní organizace práce (ILO) uvedených v příloze X směrnice č. 2014/24/EU?</p>	<p>Zejména jde o dodávky ze zemí globálního Jihu, typicky textil či oděvy, obuv, káva, čaj, kakao, čokoláda, banány, rýže, ovocné šťávy, cukr, elektronika, květiny apod. Lze využít systémy certifikace FAIRTRADE, výrobky členských zemí World Fair Trade Organisation - WFTO, spolupráce s organizací Electronics Watch, výrobky členů Fair Wear Foundation - FWF.</p>	<p>občerstvení, stravování, elektronika, dodávky textilního zboží/oděvů a obuvi, propagační předměty</p>
<p>Podpora účasti sociálních podniků ve veřejných zakázkách</p>	<p>Mohou plnění veřejné zakázky (nebo její části) poskytnout sociální podniky, případně se na plnění podílet jako poddodavatelé?</p>	<p>Často VZMR, u zákonných zakázek je vhodné znát trh sociálních podniků, jejich možnosti a kapacitu, více viz Katalog sociálních podniků: ZDE. Je nutné definovat sociální podnik v zadávací dokumentaci, viz: ZDE.</p>	<p>občerstvení, stravování, propagační předměty, pořádání akcí a konferencí, údržba zeleně a technické služby, služby prádelny, grafické a tiskové služby, ostatní dodávky a služby viz Katalog sociálních podniků ZDE.</p>
<p>Přínos pro místní komunitu, ekonomiku; podpora účasti malých a středních podniků ve veřejných zakázkách</p>	<p>Mohou veřejnou zakázku nebo její část plnit malé nebo střední podniky (případně se na plnění podílet jako poddodavatelé)? Je vhodné přijmout taková opatření, aby se zlepšil jejich přístup k účasti ve veřejné zakázce?</p>	<p>VZMR, veřejné zakázky, které lze rozdělit na části; DNS, vhodné je rozdělit na kategorie na základě předmětu veřejné zakázky nebo jejich územního rozsahu; veřejné zakázky, při kterých lze minimalizovat administrativní náročnost.</p>	<p>nejrůznější dodávky, služby i stavební práce (podle rozsahu předmětu plnění i MSP jako poddodavatelé)</p>

Uplatnění příležitost/ téma OVZ	Jak vybrat aspekt odpovědného veřejného zadávání	Kdy je vhodné aspekt OVZ zohlednit? A další zdroje informací	Typické předměty plnění
------------------------------------	--	---	-------------------------

<u>Férové vztahy v dodavatelském řetězci</u>	Existuje zvýšené riziko problémových podmínek a vztahů v dodavatelském řetězci, zejména pro malé a střední podniky, jako např. opožděná splatnost faktur, nelegální zaměstnávání osob, porušování BOZP, nedodržování právních předpisů o ochraně životního prostředí apod.?	Veřejné zakázky s poddodavatelským řetězcem, který je náchylný na tato rizika.	zakázky na stavební práce nebo služby s poddodavatelským řetězcem, práce v lesnictví či zemědělství
--	---	--	---

<u>Ekologicky šetrná řešení</u>	Existuje ekonomicky přijatelné řešení, které umožní získat plnění šetrnější k životnímu prostředí, zejména které povede k omezení spotřeby energií, vody, surovin, produkce znečišťujících látek uvolňovaných do ovzduší, vody, půdy, omezení uhlíkové stopy apod.?	Více viz: ZDE . Pokud jsou na trhu, lze žádat produkty šetrné k životnímu prostředí, splňující kritéria pro ekoznačku Ekologicky šetrný výrobek/Ekologicky šetrná služba anebo Eko-značku EU lze dohledat ZDE .	dobavky (nákup obnovitelné elektrické energie, propagační předměty, kancelářské potřeby, nábytek i venkovní mobiliář, počítače a kancelářská technika, vozidla, veřejné osvětlení, vodovodní instalace, občerstvení/ stravování, úklidové a čisticí prostředky a další), služby typu úklid, zakládání i údržba zeleně, svoz a recyklace odpadu, tiskové služby; dále stavební práce, včetně drobných staveb či stavebních úprav (hřiště, autobusové zastávky apod.)
---------------------------------	---	---	---

<u>Církulární ekonomika</u>	Existuje ekonomicky přijatelné řešení, které umožní využití obnovitelných zdrojů, recyklovaných surovin, snížení množství odpadu, zohlednění nákladů životního cyklu či zapojení jiných aspektů církulární ekonomiky?	Někdy stačí pouze v projektech nevyžadovat výslovně "primární" suroviny. Více viz: ZDE . K nákladům životního cyklu v angl. jazyce: ZDE	dobavky (včetně eliminace jejich obalů), služby typu svoz odpadu, pronájem, sdílení např. nábytku, vozidel apod., a ve velké míře stavební práce
-----------------------------	---	---	--

<u>Inovace</u>	Existuje ekonomicky přijatelné řešení pro inovaci, tedy pro implementaci nového nebo značně zlepšeného produktu, služby nebo postupu souvisejícího s předmětem veřejné zakázky?	Často nepoživáno primárně pro jeho inovativní povahu, ale pokud dává stejné nebo lepší výsledky jako stávající řešení dostupné na trhu, při nižších nákladech (často nákladech životního cyklu). Sdělení Komise Pokyny k zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení: viz ZDE .	může jít o dobavky, služby i stavební práce, často spojené s udržitelností, církulární ekonomikou, ekoinovacemi
----------------	---	---	---

Ke zvážení:

<u>Komunikace zadavatelů s dodavateli ve vztahu k OVZ</u>	Je vhodné o užití OVZ ve veřejné zakázce informovat dodavatele, například formou předběžných tržních konzultací, představení plánu veřejných zakázek, setkání typu Meet the buyer neboli Poznej svého zadavatele, technických školení dodavatelů apod.?	Vhodné zejména tam, kde není jistá připravenost trhu poskytnout OVZ aspekty nebo podmínky a lhůty, za kterých bude trh schopný OVZ poskytnout; u komplexních, složitějších plnění, u velkých stavebních projektů apod.	může jít o dobavky, služby i stavební práce, často spojené s udržitelností, církulární ekonomikou, ekoinovacemi
	Existují jiná významná rizika nebo příležitosti z pohledu společenské odpovědnosti či udržitelnosti?	Jakékoli další společenské aspekty, například dopad veřejné zakázky na lokalitu a její obyvatele, zapojení veřejnosti do přípravy veřejné zakázky nebo vysvětlení jejich dopadů, které povede k lepšímu přijetí ze strany uživatelů plnění apod.	

Checklist s aktivními prokliky je k dispozici na www.sovz.cz

Implementace OVZ v organizaci

1.

Přijměte principy odpovědného veřejného zadávání

- Jednoznačně přijměte principy na úrovni top managementu, v komplexním strategickém dokumentu.
- Určete odpovědnosti za implementaci
- Komunikujte přijetí principů, interně i navenek, pravidelně proškolení zaměstnance.

Principy odpovědného veřejného zadávání

Hodnoty, na kterých odpovědné veřejné zadávání stojí, jsou vyjádřeny principy odpovědného veřejného zadávání. Jejich přijetím a respektováním se zadavatel přihlásí k odpovědnému veřejnému zadávání a transparentně deklaruje svůj záměr tento přístup využívat.

- Odpovědnost veřejné správy
- Udržitelné náklady
- Důstojné pracovní podmínky
- Férová soutěž a dodavatelské vztahy
- Ekologicky udržitelná řešení

2.

Strategicky zvolte příležitosti odpovědného veřejného zadávání

- Individuálně si zvolte příležitosti podle toho, jakou přidanou hodnotu související s vašimi politikami, cíli a prioritami chcete prostřednictvím odpovědného veřejného zadávání dosáhnout. Využít můžete „Kontrolní list k vyhodnocení“.
 - Spolupracujte s dalšími úřady a odborníky.
 - Určete si cíle: konkrétní, měřitelné, dosažitelné, relevantní a termínované (SMART).
 - O zvolených příležitostech komunikujte interně i navenek.

Příležitosti odpovědného veřejného zadávání

Přijetí principů odpovědného veřejného zadávání je prvním důležitým krokem. Následně by si měl zadavatel na základě svých politik, cílů a priorit strategicky zvolit příležitosti odpovědného veřejného zadávání.

3.

Zaveďte odpovědné veřejné zadávání do praxe (na úrovni zakázky)

- Zaveďte včasné plánování.
- Začněte v malém a dobrou praxi rychle rozšířte.
- Můžete využít „Kontrolní list k vyhodnocení“ příležitostí na úrovni zakázky.
- Komunikujte příležitosti zvolené pro konkrétní veřejnou zakázku navenek (předběžné tržní konzultace, akce typu „meet the buyer“).

4.

Monitorujte, vyhodnocujte a stále zlepšujte

- Monitorujte a pravidelně vyhodnocujte klíčová data o procesu zadávání i o dopadech jednotlivých zakázek.
- Na základě výsledků revidujte zavedené postupy a priority.
- Sdílejte informace o výsledcích odpovědného veřejného zadávání.